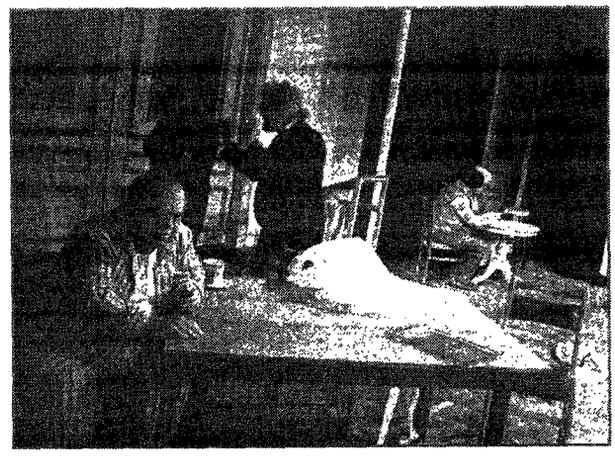
ΚΡΙΤΙΚΗ

«ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ» ΣΛΑΒΟΜΙΡ ΜΡΟΖΕΚ

«ΤΑΝΓΚΟ»

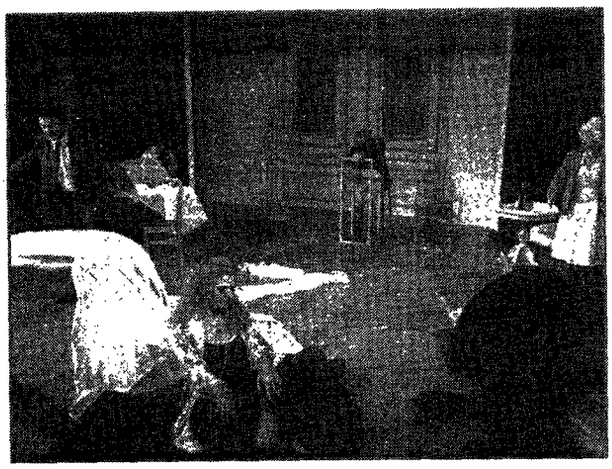
Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΝΑΓΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ο Σπύρος Ευαγγελάτος μας ξανάδωσε ύστερα από 34 χρόνια τη συγκίνηση ενός σπουδαίου έργου του Πολωνού Σλάβομιρ Μρόζεκ, το «Τάνγκο».

Το έργο καίτοι διεθνώς σημείωσε μεγάλη επιτυχία, στην Αθήνα παίχτηκε μόνο δύο φορές. Το 1972 με πρωταγωνιστή τον Κούρκουλο στο Θέατρο Αλάμπρα και τώρα στο «Αμφιθέατρο». Σκηνοθέτης και στις δύο παραστάσεις ήταν ο Σπύρος Ευαγγελάτος. Στην πρώτη πολύ νέος και στη δεύτερη τώρα ώριμος πια.

Ο Μρόζεκ, Πολωνός δραματουργός γεννημένος το 1930, μεγαλώνοντας σε μια πατρίδα συνεχώς πληγωμένη πίσω από τα κάγκελα των ολοκληρωτισμών συνέλαβε με τραγική απελπισία, τη χρεωκοπία των ολοκληρωτισμών με όλα τα μηδενιστικά επακόλουθα. Με το έργο του αυτό μας μπάζει στους ολοσκότεινους λαβύρινθους της ψυχικής συντριβής των ανθρώπων εκείνων που μέσα εκεί συνέλαβαν την εφιαλτική διαπίστωση πως όλα τέλειωσαν σ' αυτό το σκοτάδι και οι προβολείς της ιστορίας θα φωτίζουν από δω και πέρα μόνιμα, αποτρόπαιες φιγούρες φορέων κυνικής βίας σε αντιπαράθεση με άλλες μιας απολιθωμένης μακαριότητας. Αυτοί θα εκμεταλλευτούν παλαιά και νέα συνθήματα, πρωτοποριακές μορφές ζωής και τέχνης. Ακόμα και τη νοσταλγία εκείνων που γέρασαν με την ικανοποίηση ότι στον καιρό τους έκαναν επανάσταση χορεύοντας τον πρωτοφανέρωτο τότε τολμηρό χορό, το τάνγκο.

Ο Άρθουρ, το βασικό πρόσωπο στο έργο, είναι ένας νέος που θέλει να βάλει τάξη σ' ένα διαλυμένο σπίτι, φορτωμένο αντίκες που σώνει και καλά οι άλλοι πιστεύουν πως αυτά κυοφορούν μια καινούργια μόδα. Ο πατέρας του είναι κάποιος αποτυχημένος καλλιτέχνης μοντέρνων τάσεων, η μητέρα του κοιμάται στο ίδιο σπίτι μ' έναν αγροίκο τύπο που με τη βία έχει εγκατασταθεί εκεί μέσα και προκαλεί όλους με τον κυνισμό του. Υπάρχει και ο θείος, ένας ελαφρόμυαλος γέρος έτοιμος να στραφεί σε όποιον άνεμο φυσάει και η γιαγιά, που όταν δημιουργεί αταξίες υποχρεώνεται από τον εγγονό της να κάνει δοκιμές θανάτου, ξαπλώνοντας στο βάθρο ενός φέρετρου του μακαρίτη άντρα της που ακόμα άγνωστο για ποιο λόγο βρίσκεται μέσα εκεί. Ο πραγματικός θάνατος της συμβαίνει τη στιγμή που ο Άρθουρ πιέζει τους άλλους ν' αναζητήσουν ιδέες για να στηριχτούν κάπου μέσα σε αυτό το χάος και το οδυνητό ξάφνιασμα όλων μπροστά σε αυτό το γεγονός δίνει την τραγική σκέψη στον Άρθουρ πως ο θάνατος ίσως είναι εκείνο που αποζητούσε, το αναπόφευκτο τέλος ενός αγώνα με την ελπίδα. Για λίγο όμως γιατί η ζωή συνεχίζεται με νέες ιδεολογικές αναζητήσεις του Άρθουρ που ετοιμάζει τον γάμο του με την εξαδέλφη του, γάμο που το θέλει επίσημο από κάθε τυπική άποψη. Για λίγο, όμως, γιατί ύστερα από τις οδυνηρές αμφιβολίες του σ' ένα γερό μεθύσι, ταυτίζεται με τη συνισταμένη όλης της απελπισίας του που βγαίνει λευτερωμένη από φραστικούς διαξιφισμούς, καθώς προσπαθεί να πείσει τους άλλους στη δική του φιλοσοφική άποψη για τη ζωή. Δεν υπάρχει τίποτα, δεν θα ξαναγυρίσει τίποτα πίσω. Ο παλιός κόσμος έχει αποσυντεθεί μαζί με τις αξίες του. Τίποτα δεν ξαναπαίρνει ζωή μέσ' από το χάος καθώς ξεπηδάει η βία, για να βάλει τάξη χωρίς φραγμούς και αναστολές μπροστά σε σπαραγμούς και ιδεολογικούς θρήνους. Έτσι, ο εραστής της μητέρας του, ο Έντυ, που εκπροσωπεί την ωμή βία σκοτώνει τον Άρθουρ για να γίνει μοναδικός ρυθμιστής σ' εκείνο το σπίτι που κυριαρχεί πια ο φόβος και η υποταγή καθώς χορεύεται ένα εφιαλτικό τάνγκο γύρω από το πτώμα του Άρθουρ.

«Το έργο έχει στιγμές δραματικής κορύφωσης από τις σπάνιες, καθώς το διατρέχει ένας ποιητικός δραματισμός». Έτσι εγράφαμε σ' ένα σημειώμά μας σε κάποιο περιοδικό το 1972 όταν πρωτοπαίχθηκε το έργο με σκηνοθεσία πάλι του Σπύρου Ευαγγελάτου και κορυφαίο στον ρόλο του Άρθουρ τον Νίκο Κούρκουλο. Έχουν περάσει από τότε 34 ολόκληρα χρόνια και θα ήταν αδύνατο να θυμηθώ λεπτομέρειες από τη βραδιά εκείνη στο Θέατρο Αλάμπρα. Μου φαίνεται όμως πως δοκίμασα την ίδια συγκίνηση με τότε, στην ίδια σκηνοθεσία και με Άρθουρ τώρα τον Δημήτρη Παπανικολάου. Η ευαισθησία του ρόλου αυτού ήταν παντού διάχυτη, ο σπαραγμός ενός ανθρώπου που περιστοιχίζεται από τιποτένιους μου φάνηκε τόσο γνώριμος όσο και τότε. Ο Άρθουρ υποφέρει πράγματι, χτυπιέται, εξουθενώνει, μέχρι την τελευταία πτώση μιας αυτοκτονίας, γιατί αυτοκτονία ήταν ο πνιγμός του από τον Έντεκ (Κων/νο Ανταλόπουλο). Και οι δύο ηθοποιοί έδωσαν με αρκετή ζωντάνια τους δύο αυτούς διαφορετικούς λόγους. Η Ασπασία Ράλλη (γιαγιά Ευγενία) από την άλλη μεριά μου θύμισε πολύ τη Χαλκούση στον ίδιο ρόλο του τότε. Ήταν αρκετά γραφική και πολύ άνετη. Ο Κώστας Αθανασόπουλος (θείος Ευγένιος) είχε κι αυτός εύγλωττη την αμηχανία του να μην μπορεί να ταυτιστεί με τους άλλους ενώ το προσπαθεί. Άνθρωπος μιας άλλης εποχής παίζει διπλό ρόλο στην προσπάθεια να προσαρμοστεί στο επίπεδο του νεαρού Άρθουρ. Απέδωσε πολύ καλά αυτή την προσπάθεια. Εκείνος που έκλεψε περισσότερο την παράσταση ήταν ο Μήτσος Βαλαβανίδης. (Στόμιλ). Ο πατέρας του Άρθουρ, ένας διπρόσωπος παλιός καλλιτέχνης, που προσπαθεί να κατευνάσει τον γιο του, ενώ συνεχώς τον εκνευρίζει. Ωραία φιγούρα, ο πάντα επιτυχημένος αυτός ηθοποιός. Καλές στον ρόλο τους και η Μάνια Τεχριτζόγλου (Ελεονώρα) όπως και η νεαρά Μαρίνα Ασλάνογλου (Άλα).

Μια παράσταση που τσακίζει κόκκαλα με τη σφραγίδα του Σπύρου Ευαγγελάτου και την πολύ καλή μετάφραση του Παύλου Μάτεσι.